

PANA bierze pod lupę hurtownię audytu

REWIZJA FINANSOWA Nadal się zdarza, że jeden biegły rewident przeprowadza kilkaset audytów rocznie. W 2025 r. rekord wyniósł 328 badań. Ten problem dostrzegła Polska Agencja Nadzoru Audytowego. W 2026 r. **intensyfikuje walkę z tym zjawiskiem**

Agnieszka Pokojka

agnieszka.pokojka@infor.pl

– Ustaliliśmy w tym roku, że jednym z priorytetów nadzorczych PANA będzie walka z hurtowniami audytu – mówi Jacek Gdański, prezes tej agencji. PANA uznała, że największe ryzyko występuje, jeżeli na jednego kluczowego biegłego rewidenta przypada więcej niż 100 ustawowych badań i tam głównie skieruje swoje działania nadzorcze. Prezes przyznaje, że problem widoczny jest głównie, jeśli chodzi o badania podmiotów innych niż jednostki zainteresowania publicznego (czyli niż np. banki, spółki giełdowe). Działania PANA nie będą jednorazowe, lecz wdrożone systemowo już na stałe.

– Chcemy, żeby ci, którzy wykonują nadmierną liczbę usług, w każdej chwili mogli spodziewać się kontroli – mówi Jacek Gdański.

Najnowsze dane pokazują, że wciąż nie udało się rozwiązać trwającego od lat problemu przeprowadzania audytów hurtowo. W 2025 r. największa liczba badań przypadających na jednego rewidenta w firmach audytorskich nie tylko się nie zmniejszyła w stosunku do 2024 r., lecz przeciwnie – wzrosła.

Dane z ostatnich trzech lat (tj. za 2023, 2024 i 2025 r.) przekazała PANA w odpowiedzi na pytanie DGP. Wcześniejsze były publikowane w raportach PANA. Jest to – przypomnijmy – organ nadzoru publicz-

nego m.in. nad firmami audytorskimi.

Problem z jakością audytu

Duża liczba badań przypadających na jednego audytora nie musi od razu oznaczać kiepskiej jakości usług. Często bowiem biegli rewident nie działają w pojedynkę, ale razem z całym zespołami, a nawet innymi audytorami z uprawnieniami.

Jak jednak podkreśla Jacek Gdański, biegły rewident odpowiedzialny za usługę i firma audytorska muszą poświęcić wystarczająco dużo czasu i odpowiednie zasoby na badanie oraz prawidłowo to udokumentować. Wynika to m.in. z art. 66 ust. 4 ustawy o biegłych rewidentach. W tym zakresie wytyczne określiła Krajowa Rada Biegłych Rewidentów.

– Nie jest to twarde prawo. Jednak biegły rewident podczas kontroli musi być w stanie uzasadnić, z czego wynikają odstępstwa od tych reguł – podkreśla prezes PANA. Trudno jednak przyjąć wyjaśnienie osoby, która wykonuje 200 lub 300 usług rocznie, iż przy każdej wykonała odpowiednią pracę.

Zarówno firma, jak i audytor mogą ponieść konsekwencje, gdy w zasadzie usługę przeprowadzają osoby nieposiadające uprawnień, a kluczowy biegły rewident tylko złoży swój podpis. Chodzi także o sytuacje, gdy badanie zostało przeprowadzone prawidłowo. Wówczas firma audytorska może zostać ukarana

za złą organizację pracy i nieprawidłowy system zarządzania jakością.

– Tak samo przecież konsekwencje musi ponieść kierowca, jeżeli podczas rutynowej kontroli okaże się, że nie posiada prawa jazdy. Nie ma przy tym znaczenia, że nie uczestniczył w żadnej kolizji czy wypadku – tłumaczy Jacek Gdański.

Oczywiście, jak dodaje, w razie gdyby podczas niewłaściwie nadzorowanej usługi audytowej pojawiły się większe nieprawidłowości, konsekwencje będą znacznie poważniejsze.

Prezes PANA wskazuje też, że dużą rolę w zwalczaniu nadmiernej liczby usług prowadzonych przez jednego biegłego rewidenta mają rady nadzorcze, które wybierają firmę audytorską. To one powinny dopytywać, ile biegły rewident przeprowadza rocznie takich usług i ile czasu poświęca na badanie sprawozdania.

Ponad 50 badań rocznie

Tymczasem dane PANA pokazują, że w 2025 r. audytorów mających na swoim koncie ponad 50 badań rocznie (są to zarówno obowiązkowe, jak i dobrowolne badania sprawozdań finansowych) było 162 z 87 firm. Trochę mniej było ich rok wcześniej (152 z 77 firm) i dwa lata wcześniej (150 z 97 firm).

Zeszlatoroczny wynik jest jednak nieco lepszy niż w 2021 r., gdy takich biegłych rewidentów było 174 z 88 firm, i w 2020 r., gdy audytorów mają-

cych na koncie ponad 50 badań rocznie było aż 194 z 88 firm.

Wśród pięciu największych firm audytorskich (według kryterium przychodów z badań ustawowych i dobrowolnych) maksymalna liczba badań wykonanych w 2025 r. przez jednego biegłego wyniosła – w zależności od firmy – od 51 do 238.

Rok wcześniej we wszystkich pięciu największych firmach audytorskich było to od 51 do 196, a dwa lata wcześniej od 51 do 208. Nastąpiła poprawa w stosunku do 2021 r., kiedy to maksymalna liczba badań wykonanych przez jednego biegłego kształtowała się na poziomie od 105 do 318, a w 2020 r. od 164 do 311. Ponad 50 usług wykonało w ubiegłym roku w największych firmach audytorskich od 6 do 14 audytorów (rok wcześniej – od 10 do 14 audytorów).

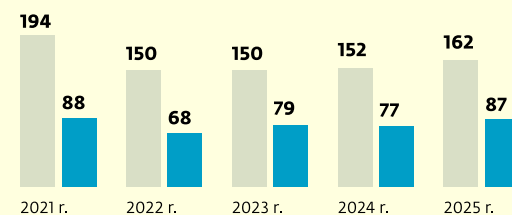
Gorzej pod tym względem wygląda sytuacja w pozostałych firmach (czyli poza pięcioma największymi). W 2025 r. w 83 takich firmach przynajmniej jeden biegły rewident przeprowadził ponad 50 badań (podobnie rok wcześniej – w 73 firmach). Maksymalna liczba usług przypadających w nich na jednego audytora wyniosła od 51 do 328 badań (rok wcześniej między 51 a 275).

Nieznaczne wzrosty widać w firmach audytorskich badających podmioty inne niż JZP. W 2025 r. jeden audytor wykonał średnio 18,7 takich badań.

Ile badań sprawozdań finansowych wykonuje audytor

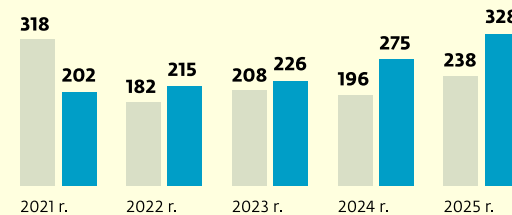
Biegli rewident, którzy wykonali więcej niż 50 badań w roku

- Liczba biegłych rewidentów, którzy wykonali więcej niż 50 badań w roku
- Liczba firm audytorskich, w których chociaż jeden audytor wykonał ponad 50 badań

Maksymalna liczba badań sporządzonych przez jednego biegłego rewidenta

- W pięciu największych spółkach audytorskich
- W pozostałych spółkach

Źródło: PANA

LR ©

Dla porównania w 2024 r. średnia wynosiła 15,5, a w 2023 r. – 14.

W przypadku 12 największych firm w tej grupie średnia liczba badań pozostała na podobnym poziomie i wyniosła 28,3. Natomiast po wyłączeniu 12 największych firm audytorskich średnia w tej grupie wzrosła i wyniosła 16 usług (w 2024 r. było to 13).

Jakie kary

Przypomnijmy, że PANA nie nakłada kar za podejrzanie dużą liczbę badań sprawozdań finansowych wykonywanych przez biegłego rewidenta, tylko za nieprawidłowo-

wości. Dlatego w czasie kontroli sprawdza, czy duża liczba usług nie wpłynęła na ich jakość i czy wydane opinie były prawidłowe. Jeżeli kontroler dopatrzy się błędów, to w skrajnych przypadkach firma audytorska może zostać skreślona z listy albo dostać zakaz wykonywania usług nawet na trzy lata.

PANA może też nałożyć na firmę audytorską karę administracyjną – do 10 proc. przychodów netto. Kara może być nakładana po każdej kontroli. Natomiast biegły rewident może zostać pociągnięty do odpowiedzialności dyscyplinarnej. ©